

АРХІВНІ ЗНАХІДКИ

УДК 94(477.51)(069.51):737-047.37(092)“Лесючевський”

Тетяна ДІДЕНКО
(Ніжин)

Документ до біографії Володимира Лесючевського – організатора Ніжинського музею історії, мистецтва та етнографії

Музейна справа в Ніжині має давні традиції. З цим містом пов'язані імена багатьох видатних діячів, які займалися вивченням і збереженням історико-культурної спадщини, традиційної народної культури. Одним із них був Володимир Іванович Лесючевський, засновник першого в місті публічного музею – Музею історії, мистецтва та етнографії.

Доля цієї людини була примхливою й неординарною. Невтомний краснавець, етнограф, мистецтвознавець, талановитий художник В.І. Лесючевський був добре знайомий із Іваном Георгійовичем Спаським, першим директором Ніжинського окружного музею. З повоєнного листа І.Г. Спаського до Ніжинського красназничого музею дізнаємося:

В.І. Лесючевський був організатором і першим завідувачим Ніжинського міського музею, що функціонував у 1920–1921 роках. Музей знаходився на Київській вулиці між площею й Остром на лівій стороні в невеликій будівлі, котра і тепер є. Матеріал зібрав В. Лесючевський, який діяв ініціативно й енергійно. Він був здібний художник, здається вчився у Бойчука. Батьки його жили в Ніжині, у них був будинок на Янсовій вулиці. В.І. Лесючевський доклав чимало зусиль до поповнення музейної колекції, збирання та вивчення унікальних експонатів [1].

У своїй статті “Нарис історії Ніжинського музею” Іван Спаський пише:

За завідування Володимира Івановича Лесючевського музей придбав значну кількість речей, що зараз складають відділ “старого Ніжина” [Ніжинського окружного музею – *авт.*], дістав прекрасну колекцію порцеляни, придбав кілька речей, зв'язаних із перебуванням у Ніжині родини Де ля Фліза (портрети, малюнки). А також надзвичайно цінний комплект речей, що характеризують побут династії заможних ніжинських купців Чернових у першій половині XIX ст.: бібліотеку одного з них, посуд, ікони [2].

Помер Володимир Іванович Лесючевський під час блокади Ленінграду в 1942 р. від виснаження на Фінляндському вокзалі, чекаючи евакуації.

У Державному російському музеї в Санкт-Петербурзі зберігається наукова спадщина В.І. Лесючевського, зокрема, автобіографія, написана в 1923 р. Цей документ містить надзвичайно цікаву інформацію про його діяльність і наукові інтереси, особливо за часу перебування в Ніжині. Пропонуємо цю автобіографію до уваги читачів у авторській редакції. Гадаємо власне цікавість самого документу, він стане в нагоді як для дослідження біографії В.І. Лесючевського, так і для подальших дослідів з історії музейної справи на Ніжинщині, музейництва в Україні загалом.

Джерела та література

1. Науково-допоміжний фонд Ніжинського краєзнавчого музею імені Івана Спаського, папка “І.Г. Спаський”.
2. Там само, “І. Спаський. Нарис історії Ніжинського музею”.

№ 1. – [1923 р.] – [м. Петроград] – Автобіографія В.І. Лесючевського

Curriculum vitae

Родился 7 марта 1898 года в городе Чернигове. Закончил в 1917 году гимназию им. Л.Д. Лентовской в Петербурге. С 1912 года учился живописи у художника М. Бернштейна, потом у М. Добужинского, О. Яковлева и профессора Кордовского. В 1917 году поступил в Петербургский университет на историко-филологический факультет, где сразу же занялся изучением древнерусского искусства под руководством Н.П. Сычева. В 1918 году перешел на второй курс. В 1918 году работал в комиссии по охране памятников древности и искусства Северной трудовой коммуны. В том же году поступил в художественный отдел Русского музея, где работал регистратором и каталогизатором коллекции древних хранилища. Осенью 1918 года выехал в отпуск в г. Киев. Неожиданная болезнь не позволила вовремя вернуться в Петербург.

В 1919 году служил в Киеве в Министерстве Искусств и продолжал начатые в 1917 году исследования о мозаиках Киево-Софийского собора (тема работы “Непреложная стена”).

В конце 1919 года инструктором Архитектурной Секции Всеукраинского отдела искусств, вел работы по регистрации и описанию архитектурных памятников на Украине. Описал и изобразил все старинные памятники кладбищ Киева и его околлиц (вся эта работа, уже подготовленная к изданию, без моего разрешения была вывезена за границу Г.К. Лукомским).

Осуществлял обмеры Михайловской церкви Видубецкого монастыря. Там мной были открыты графические надписи на великокняжеской кладке (копии надписей и описание сохраняются в Киевском Государственном музее).

В том же 1919 году поступил в 1-й Государственный музей и работал там помощником охранника художественно исторического отдела. Был избран членом секции искусств “Украинского Научного Общества”.

С 1920 года жил в городе Нежине. Собирал материалы для основанного мной музея истории искусств и этнографии (музей был открыт 7 ноября 1920 года). На протяжении всего лета 1920 года путешествовал по Нежинскому уезду, где собирал произведения народного искусства для музея.

В самом городе Нежине изображал и описывал местные памятники древности. Кроме должности директора музея занимал должность заведующего отдела памятников древности и искусства, и заведующего отдела изобразительного искусства. Читал лекции на разных курсах на тему: “Исто-

рия города Нежина в связи с памятниками древности и искусства”. Преподавал историю и теорию искусства и рисования в школах. Выступал с докладами в Нежинском историко-филологическом институте (“Киевско-Софийский собор” и “Нежинские памятники древности» и др.).

Был студентом Нежинского историко-филологического института, сдавал там экзамены и перешел на третий курс.

В 1921 году, в ноябре, переехал в Петербург, где сразу же начал работать в художественном отделе Русского музея научным сотрудником сначала II-го отделения (вел работы по описанию произведений российской скульптуры от начала XVIII века), а затем в отделе Древнерусского искусства (описание и классификация литья из меди).

После этого работал над темой “Покров Божьей Матери”, закончил исследование о “Скандинавские отложения в Прилепах Георгиевского собора в Юрьеве Польском”.

Кроме научной работы все время работал художником. В 1920–1921 году выполнял заказ по росписи Государственного театра и всех декораций в городе Нежине. В 1922 году выставлял свои произведения на пятой выставке Общества художников в Петербурге, а теперь выставил работы на выставке “Изо” в 1923 году.

Державний Російський музей,
інв. № 579, арк. 11.
Рукопис, оригінал.

Діденко Т.О. Документ до біографії Володимира Лесючевського – організатора Ніжинського музею історії, мистецтв та етнографії

Публікація маловідомого документу – автобіографії талановитого художника та музейника Володимира Лесючевського, який доклав значних зусиль до створення першого публічного музею в Ніжині.

Ключові слова: автобіографія, Російський музей, В.І Лесючевський.

Диденко Т.А. Документ к биографии Владимира Лесючевского – организатора Нежинского музея истории, искусств и этнографии

Публикация малоизвестного документа – автобиографии талантливого художника и музейника Владимира Лесючевского, который приложил значительные усилия к созданию первого публичного музея в Нежине.

Ключевые слова: автобиография, Русский музей, В.И Лесючевский.

Didenko T.O. A document to biography of Volodymyr Lesyuchevs'kiy – an organizer of the Nizhyn Museum of History, Arts and Ethnography

This is a publication of unknown document – an autobiographies of talented artist and museum worker Volodymyr Lesyuchevs'kiy, which made considerable pushes to creation of the first public museum in Nizhyn.

Key words: autobiography, Russian Museum, V.I. Lesyutchevs'kiy.

